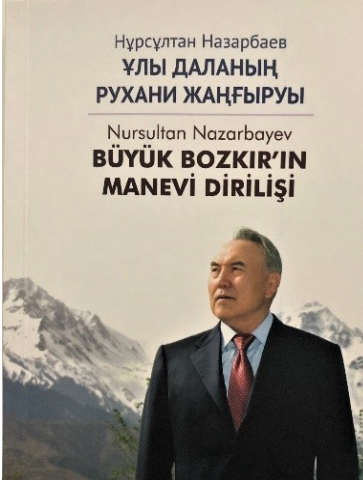

**NURSULTAN NAZARBAYEV, BÜYÜK BOZKIR'IN MANEVİ
DİRİLİŞİ, KAZAKİSTAN CUMHURİYETİ ANKARA BÜYÜKELÇİLİĞİ,
ANKARA 2018, 376 S.***

*Nursultan Nazarbayev, Spiritual Revival of the Great Steppe, The Embassy of the
Republic of Kazakhstan to Turkey, Ankara 2018, 376 pgs.*

Dinmuhammed AMETBEK**

Kazakistan Cumhuriyeti Ankara Büyükelçiliği ve Ahmet Yesevi Üniversitesi Mütevelli Heyet Başkanlığı tarafından ortaklaşa basılan kitabın editörlüğünü Laura Bolatova üstlenmiştir. Eserde derlenen makalelerin Türkçesi ile beraber Kazakçası da verilmiştir. Çalışmayı Türkçeden Kazakçaya çeviren Yerzhan Argynbayev'dir. Kazakça makaleleri Türkçeye aktaran ise Aşur Özdemir'dir. Eser 1 Aralık Kazakistan'ın Kurucu Cumhurbaşkanı Günü'ne ve 16

Aralık Bağımsızlık Günü'ne ithafen yayımlanmıştır. Çalışmada son dönemlerde ulusal kimlik konusunda Kazakistan'da yaşanan gelişmelerin yanı sıra Kazakistan-Türkiye ilişkileri de etraflıca ele alınmıştır.

Kitabın başlangıcında Kazakistan Cumhuriyeti Ankara Büyükelçisi Abzal Saparbekulü'nün önsözüne yer verilmiştir. Önsözde Saparbekulü, Kazakistan ve Türkiye'nin Avrasya coğrafyasında önemli oyuncular olduğunun altını çizmiştir. Bu çerçevede Büyükelçi, sadece Kazakistan'ın değil; Orta Asya'nın ve tüm Türk Dünyası'nın istikrarı, müreffeh ve güçlü geleceği için büyük gayretler sarf eden Kazakistan Cumhurbaşkanı Nursultan Nazarbayev'in diplomatik liderliğine dikkat çekmiştir. Bu bağlamda Saparbekulü, Türk Keneşi'nin kuruluşu, Türkiye ile Rusya arasında yaşanan Uçak Krizi'nin geride bırakılması ve Suriye Krizi'nin aşılmasına yönelik çaba harcanan Astana Süreci gibi inisiyatiflerde Nazarbayev'in önemli bir role sahip olduğunu net bir biçimde vurgulamıştır.

* Geliş Tarihi: 08.12.2018 – Kabul Tarihi: 18.12.2018

** Dr. Ankara Kriz ve Siyaset Araştırmaları Merkezi Avrasya Çalışmaları Masası Başkanı,
e-posta: dimash192@gmail.com

Kitapta, önsözden sonra Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Başdanışmanı Yalçın Topçu'nun "Dünya; Nizam ve Merhamet Medeniyeti'nin Serdengeçtisi Türkleri Bekliyor" başlıklı yazısı yer almaktadır. Nursultan Nazarbayev'i az zamanda çok büyük işler başaran efsanevi bir lider olarak tanımlayan Yalçın Topçu, şu tespiti yapmıştır:

"Kazakistan'ın son 27 yılını izleyen her vicdan sahibi insan görüyor ve kabul ediyor ki Nazarbayev, Aksakal-Elbası-Büyük Önder sıfatlarını hayatının her anında verdiği sıra dışı büyük mücadeleyle hak etmiş; milletine karşı liderliğinin hakkını da fazlasıyla vermiştir. Nazarbayev, tam bağımsız güçlü bir Türk Dünyası'nın ve Kazak kardeşlerimizin milli gururudur."

Yazısında Türkiye ve Kazakistan'ı Türk Dünyası'nın lokomotif ülkeleri olarak nitelendiren Topçu, bu iki ülkenin Türk-İslam Dünyası'nın yanı sıra mazlum milletler için de umut kaynağı olduğunu belirtmektedir.

Kitabın ilk bölümünde Kazakistan Cumhurbaşkanı Nursultan Nazarbayev'in "Büyük Bozkır'ın Yedi Özelliği" ve "Geleceğe Bakış: Manevi Uyanış" başlıklı makaleleri yeniden yayımlanmıştır. Esasen bu makaleler, Kazakların manevi olarak uyanmasına ve Büyük Bozkır Medeniyeti'ne sahip çıkılmasına ön ayak olmuş eserlerdir. Bu makalelerle Nazarbayev, Kazakistan'ın ulusal kimliğini güçlendirmeyi amaçlamıştır. Söz konusu süreçte "Kazakistan, Büyük Bozkır Devleti" ve "Kazakistan dünyadaki bütün Türklerin baba ocağıdır." söylemleri bir yandan Kazakları Türk Dünyası'nın merkezinde konumlandırmış ve diğer yandan da Kazakistan'ın bölgede yürüttüğü etkin dış politika anlayışının kavramsal temelini oluşturmuştur.

Prof. Dr. Mehmet Seyfettin Erol'un "Kazakistan'ın Türk Dünyası'ndaki Yeri" başlıklı makalesi ise Nazarbayev'in eserlerinin Türkiye tarafından yorumlanması niteliğindedir. Erol, Büyük Bozkır'ın Türk Dünyası'nın stratejik derinliğini oluşturduğuna dikkat çekerek Kazakistan'ın Türklerin "Atayurdu" olduğunu belirtmiştir. Ayrıca yazar, Kazakların tarih anlayışı ve şecere

geleneğinden dolayı Türk devlet anlayışını hafızalarında canlı tuttuklarını da iddia etmiştir. Neticede Erol'a göre, Kazakistan'ın Türk kimliği onun dış politikasına yansımaktadır.

Doç. Dr. Kürşat Zorlu'nun "Bir Lider Olarak Nursultan Nazarbayev" başlıklı makalesi liderlik teorileri çerçevesinde Kazakistan Cumhurbaşkanı'nı analiz etmiştir. Zorlu, Nazarbayev'i Simbiyotik, Karizmatik, Vizyoner, Dönüşümcü, Sürdürülebilir ve Öğrenen Liderlik yaklaşımlarından tahlil etmiştir. Zorlu'ya göre Nazarbayev; onarıcı, inşa edici ve geleceği planlayan bir yaklaşımla 6 temel liderlik türünü bir arada yürütmeyi başarmıştır.

Prof. Dr. Hasan Ünal'ın "Kazakistan: Barış, İstikrar, Modernleşme ve Kalkınma" başlıklı çalışması, Nazarbayev'in iç ve dış politikada karşılaştığı zorlukları ve bunları aşmadaki başarılarını incelemiştir. Ünal'a göre, Kazakistan'ın en önemli başarısı 131 millet ve en az 3 dinden oluşan Kazakistan toplumunu milli ve üniter bir anayasa ve yönetim anlayışı içerisinde birleştiren millet inşa sürecine dahil etmiş olmasıdır. Kazakistan'ın dış politikadaki başarısının sırrıysa, ideolojik davranmaması ve faydacı yaklaşımları benimsemesidir.

İkili ilişkileri masaya yatıran Dr. Dinmuhammed Ametbek'in "Kazakistan-Türkiye İlişkilerinin Stratejik Boyutu" başlıklı çalışması, iki ülke arasındaki etkileşimin jeokültürel, jeopolitik ve jeoekonomik boyutlarını ele almıştır. Ametbek'e göre; Avrasya'daki jeokültürel, jeopolitik ve jeoekonomik gerçekler, Astana ve Ankara'yı yakınlaşmaya itmektedir. Dolayısıyla bu derin yapısal şartlardan dolayı uzun vadede Kazakistan-Türkiye ilişkilerinin stratejik boyutu varlığını koruyacak ve ilişkiler, derinleşme eğilimi gösterecektir.

Prof. Dr. Fırat Purtaş'ın "Kazakistan Türkiye Arasında Kültür ve Sanat Alanındaki İlişkiler" başlıklı makalesi ise kültürel ve sanatsal ilişkilerin iki ülke arasındaki stratejik ortaklığa temel oluşturduğu iddiasını kapsamlı bir biçimde ele almaktadır. Purtaş'a göre ikili ilişkilerdeki kültürel işbirliği, taraflara sağladığı karşılıklı çıkarların ötesinde Türk dili konuşan halkların ortaklığının katkı sunan çok yönlü ve çok boyutlu çıktıları olan bir ortaklıktır.

Prof. Dr. Musa Yıldız ise “Kazakistan ve Türkiye Arasındaki Eğitim İşbirliği” başlıklı makalesinde, eğitim projelerinin hem ikili ilişkilerin hem de genel olarak Türk Dünyası’nda işbirliği olanaklarının arttırılması açısından önemli olduğuna dikkat çekmiştir. Bu çerçevede Yıldız, Türk Keneşi üye ülkeleri arasında kurulan Türk Üniversiteler Birliği’nin, Uluslararası Türk Akademisi’nin ve özellikle de “Köklü Geçmişten Güçlü Geleceğe” sloganıyla kurulan Ahmet Yesevi Üniversitesi’nin önemine değinmiştir.

Prof. Dr. Nevzat Şimşek, Cengizhan Canaltay ve Prof. Dr. Hayal Ayça Şimşek’in ortaklaşa kaleme aldığı “Türkiye ve Kazakistan’ın Ticari İlişkilerinin Mevcut Durumu ve Geleceğe Yönelik Beklentileri” başlıklı çalışmada ise iki ülke arasındaki ticari ilişkiler analiz edilmiştir.

Doç. Dr. Yakup Ömeroğlu’nun “Bağımsızlık Döneminde Türkiye’de Kazak Edebiyatı” başlıklı incelemesinde de Kazakistan’ın kültür diplomasisini başarılı bir şekilde uyguladığı belirtilerek Türkiye’de Kazak edebiyatına olan ilginin artışına dikkat çekilmiştir.

Dr. İbrahim Atabey ise “Türkçe Alfabe Değişiklikleri ve Latin Alfabeti Kullanımı” başlıklı yazısında alfabe değişikliklerinin sebeplerini ve değişim sürecini anlatmış ve Türk devletleri arasında ortak alfabeğe geçişin sağlanmasına yönelik çağrıda bulunmuştur.

Esen Çağlar’ın “Kazakistan Türkiye Ekonomik İlişkileri İçin Yeni Bir Gündem Önerisi” makalesi ise iki ülke arasındaki ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi için yeni bir çerçeve ve gündem taslağı ortaya koymuştur.

Doç. Dr. Cemile Kınacı’nın kaleme aldığı “Kazakistan ile Türkiye Arasındaki Edebiyat İlişkileri ve Çeviri Hususları” başlıklı makale ise Kazak edebiyatının Türkçeye aktarılmasında, Kazakistan’ın Ankara Büyükelçiliği, Avrasya Yazarlar Birliği ve Bengü Yayınevi’nin etkin olduğunu belirterek çeviri işindeki nesir çevirisi-şiir çevirisi farklılığından kaynaklanan sorunlara dikkat çekmiştir.

Dr. Serdar Yılmaz ise “Kazakistan’ın Savunma Gücü ve Kazakistan-Türkiye Askeri İlişkileri” başlıklı makalesinde, Kazakistan’ın 136 ülke arasında en güçlü 50. orduya sahip olduğunun altını çizerek Kazakistan ile Türkiye arasındaki askeri işbirliğinin subay eğitimi ve teknoloji transferi gibi alanlarda karşılıklı güven duygusu çerçevesinde ilerlediğini belirtmiştir. Bu bağlamda Yılmaz, 2013 yılında Astana’da açılan ASELSAN fabrikasının da önemli bir girişim olduğunu vurgulamıştır.

Sonuç olarak, *Nursultan Nazarbayev: Büyük Bozkır'ın Manevi Dirilişi* isimli derleme kitap, Kazakistan ve Türk Dünyası’na ilgi duyan araştırmacılar için önemli bir kaynaktır. Aynı şekilde eserin Kazakistan-Türkiye ilişkileri bakımından literatüre katkı yaptığı da açıktır. Neticede kitap; uluslararası ilişkiler, güvenlik ve ekonomi alanlarından kültür, dil ve edebiyat alanlarına kadar geniş bir yelpazeyi kapsamakta ve bu alanlarda çalışan uzmanların başvurabileceği önemli eser olarak karşımıza çıkmaktadır.